

ONDERWERP: Opmvolging advies Huis voor Klokkenluiders.

Beste leden van de Tweede Kamercommissie voor Binnenlandse Zaken.

Er heerst binnen het netwerk van de Expertgroep en in de constante contacten met vele melders en klokkenluiders een algemene tendens: Het advies van de Nationale Ombudsman, opvolging daarvan door de Minister van Binnenlandse Zaken en het bestuur van het Huis, betekent feitelijk het einde van het Huis voor Klokkenluiders zoals dat was bedoeld met de Initiatiefwet van de Kamer uit 2016.

Na de start van het Huis voor Klokkenluiders op 1 juli 2016, is het Huis 10 bestuurders, 3 directeuren, 20 ambtenaren en zo'n slordige € 10.000.000,- verder. Zonder resultaat op kerntaken in de afgelopen ruim 3½ jaar, is het vertrouwen onder (voormalig) melders in dit Huis voor Klokkenluiders inmiddels geheel afwezig. Dit Huis is volstrekt ineffectief en speelt -zoals ook een aantal rechtsvoorgangers- in klokkenluiderszaken geen enkele rol van betekenis. Dat het Huis zich nu nota bene een positie als zelfbenoemde autoriteit toemeet, is op grond van de realiteit en de wanstaltige resultaten gênant.

Dramatisch in dit verband zijn de afgelopen jaren door Binnenlandse Zaken in samenwerking met de Algemene Bestuursdienst (ABD) benoemde bestuurders en directeuren die niet over de vereiste competenties beschikten. Maar wel over een bedorven beroepshouding en enkel oog voor de eigen (maatschappelijke) positie. In klokkenluiderzaken die er echt toe deden (actueel of in het verleden), manifesteerden een aantal van hen zich met aantoonbaar corrupt gedrag bij het neutraliseren van meldingen en melders en daarmee met een dubieuze persoonlijke attitude. Veelal ondersteund door ambtenaren die daaraan actief meewerkten of plichtsverzuim pleegden door bewust weg te kijken om daarmee (mede)verantwoordelijkheid te ontlopen.

Een aantal van deze zaken, de gemankeerde oprichting en voortgezette inrichting van het Huis voor Klokkenluiders, is dezerzijds op meerdere momenten gemeld bij de Minister van Binnenlandse Zaken. Laatstelijk eind 2018. Op de inrichting van het Huis is nooit ingegrepen. Meldingen over bestuurders zijn niet of niet adequaat onderzocht. Het is nu aan uw Kamer daarin verantwoordelijkheid te nemen.

De enkeling die na een lange periode van disfunctioneren van het Huis de mechanismen (door)zag, en de zeldzame lef had in te grijpen, werkt er niet meer; gedwongen of door uitval.

Naast ook eerst een (interne) melding van misstanden binnen het Huis door een inmiddels ontslagen medewerker, traden drie leden van de afdeling Advies terug. Exemplarisch zijn de woorden uit hun brief m.b.t. de niet uitgevoerde aanbevelingen uit het rapport Ruys:

Citaat:

“Het bestuur had onder meer tot taak de aanbevelingen uit het rapport van Ruys, die drastische wijzigingen in de organisatie noodzakelijk maakten uit te voeren. Op enkele aanbevelingen na, heeft het bestuur daarvoor bewust herhaaldelijk niet gekozen.

Wij hebben zowel bij Ruys als op verschillende momenten bij het bestuur, aangedrongen op de noodzakelijke doorlichting van de werkorganisatie, nu er binnen het Huis sprake was en is van een mismatch van personen en functies, zowel op het gebied van kennis en ervaring als houding en gedrag naar klokkenluiders. Dit opgeteld bij het gebrek aan inzicht in de mechanismen die elke klokkenluider als melder en privépersoon meemaakt, leidt dit tot beslissingen die ingaan tegen de bedoelingen van de Wet Huis voor klokkenluiders en die het bestaansrecht van het Huis aantasten.

*De laatste publicaties in NRC en Follow the Money geven blijk van onwil om het meest fundamentele probleem (de personele mismatch) van het Huis aan te pakken. Inmiddels is voor ons sprake van een onomkeerbare en onwerkbaar situatie. Wij kunnen onze taak als adviseur voor klokkenluiders, niet langer naar eer en geweten uitvoeren. Ieder van ons ziet voor zichzelf geen andere mogelijkheid meer dan zich te oriënteren op ander werk buiten het Huis”. **Einde citaat.***

Deze week hebben opnieuw discutabele benoemingen plaats gehad van voormalig bestuurders uit het falende Huis voor Klokkenluiders. Nu benoemd in functies voor het beoordelen van melders en van meldingen van misstanden binnen het Ministerie van Justitie.

Bestuursdepartementen en het Huis manifesteren zich als organisaties waarin het blootleggen van misstanden als een ongewenst fenomeen wordt bestreden en waarin de waarheid en het algemeen belang het afleggen. Organisaties waarin zelfreinigend vermogen ontbreekt, correctiemechanismen falen en corrigerend optreden en personele consequenties bij vaststelling van onregelmatigheden en misstanden uitblijven.

Het advies van de Ombudsman wordt door het bestuur van het Huis onder meer als volgt vertaald;

- Er wordt een verandering van het Huis voor Klokkenluiders naar een kennisinstituut voorgestaan. Een wijziging van het karakter van het Huis waar het een kerntaak had in verbetering van de positie van klokkenluiders. Veranderingen die niet in lijn zijn met de belangrijkste aanbeveling van het rapport ‘Ruys’;
*“het Huis moet ondubbelzinnig gaan staan voor wat het is: **“Een Huis vóór klokkenluiders”**.*
- De adviesfunctie en ondersteuning voor klokkenluiders wordt uitgedoed en ‘naar buiten’ geplaatst. Psychosociale ondersteuning van klokkenluiders gaat dit Huis niet doen terwijl het budget van het Huis toeneemt en de kerntaken afnemen. Onbegrijpelijk!
- Alleen (nog) zaken vanaf 01-01-2019 worden door het Huis behandeld. De rest wordt extern belegd. Stelselmatige mechanismen worden daardoor niet blootgelegd.
- Er worden geen eisen gesteld aan de beroepshouding en resultaten van bestuurders en (vereiste) aantoonbare competenties van medewerkers. De aanbeveling uit het rapport ‘Ruys’ m.b.t. doorlichting van personeel van het Huis werd nimmer uitgevoerd.
- Het is realistisch dat er outputcriteria voor het Huis worden gedefinieerd. Op grond van de wanstaltige prestaties mocht worden verwacht dat resultaatverplichtingen zouden worden gesteld.
- Al is een Fonds voor melders en klokkenluiders een welkome aanvulling. Er bestaat ronduit wantrouwen als dit Huis het fonds gaat beheren.
- Voor de rol die het Huis neemt als zelfbenoemde gezaghebbende autoriteit en als kennis- en expertisecentrum, bestaat op grond van haar prestaties geen enkele legitimatie.

Het Huis staat op grote afstand in de schaduw van de structurele resultaten die een kleine groep professionals binnen de Expertgroep Klokkenuiders met kennis en ervaring op het vakgebied gedurende de bestaansgeschiedenis van het Huis (en in de jaren daarvoor) in bijzonder complexe klokkenuiderszaken heeft geboekt. Met een integrale toegewijde aanpak werden in tientallen zaken ernstige maatschappelijke misstanden blootgelegd, en werd in de erkenning, rehabilitatie en zelfs in compensatie van nadeel van melders voorzien. Afdoeningen die ook met de betreffende organisatie met instemming en naar volle tevredenheid overeen werden gekomen.

Uw Kamer -enkele leden in uw commissie in het bijzonder- zijn met die resultaten de afgelopen jaren met regelmaat bekend geraakt. Zo ook de leden van de commissie J&V met betrekking tot de diverse resultaten in zaken bij onder meer bijzondere politiediensten en bij justitie.

Kortom, het Huis heeft haar bestaansrecht al lang verloren. Er bestaat breed gedragen ernstige twijfel bij de deskundigheid (kwaliteit) van het Huis. Het had een alternatief voor haar falende rechtsvoorgangers dienen te zijn, zoals daar sinds 2001 waren; de CIR, de CIO en de OIO.

Vele (interne) melders en klokkenuiders, hun partners en gezinsleden, zijn sindsdien het slachtoffer geworden. Het Huis heeft haar huidige taak door incompetentie en ondoelmatigheid niet waar gemaakt. Daarmee heeft het Huis niet alleen maatschappelijk, maar vooral in individuele situaties forse schade toegebracht.

Wat overblijft van het Huis is een belastinggeld-verslindend 'rondreizend circus' van ambtenaren in gecreëerde functionaliteiten. Een zwaar betaald bureaucratisch 'functiehuis'. Geen klokkenuider of melder die daar op zit te wachten. Zoals tekortschietend (integriteit)beleid voor de doelgroep van melders de afgelopen 20 jaar bij herhaling heeft aangetoond, gaat ook dit opnieuw nergens toe leiden en blijven melders achter met een illusie.

Het toont aan dat de bescherming van melders van misstanden en klokkenuiders bij de door de overheid ingestelde organen en aangestelde functionarissen niet in goede handen is.

Tot slot:

Niet (alleen) de Wet, maar de jarenlange mislukkingen van opeenvolgende integriteitsinstituten en het disfunctioneren van bestuurders en ambtenaren dient in opdracht van uw Kamer geëvalueerd te worden.

De Expertgroep biedt uw Kamercommissie tenslotte aan om op een zo mogelijk korte termijn met haar en een zeer beperkte delegatie van haar vaste samenwerkingspartners in overleg te treden om in de meest spoedeisende (acute) problemen rondom het falen van het Huis voor Klokkenuiders in noodzakelijke effectieve interventies en alternatieve oplossingen voor melders van mistanden en klokkenuiders te voorzien.

G.E.L.M. (Gerrit) de Wit.

Oprichter/ bestuurder (Stichting) Expertgroep Klokkenuiders
Voormalig bestuurder Huis voor Klokkenuiders (melder)
Recherchekundig fraudespecialist, mediator & coach